

тчизняного морського та річкового судноплавства;

– до відродження провідних галузей регіону залучалися відомі науковці та громадські діячі. Так, позитивну організаційну роль відіграло створення імператорського товариства сільського господарства півдня Росії як таке, що дозволяло цілеспрямовано користуватися державними коштами на стратегічно важливих напрямках розвитку сільського господарства та додатково залучати для цього кошти великих землевласників. Товариство виконувало велику роботу з упровадження у практику новітніх на той час досягнень техніки, технології, сортів сільськогосподарських культур;

– підтримувалися розвиток торгівлі та активна зовнішньоекономічна діяльність регіону. Сільськогосподарське виробництво не лише задовольняло потреби регіону у продовольчих товарах, а й розвивалося з орієнтацією на експорт агропродовольчої продукції. Було характерним інтенсивне формування ринкової інфраструктури регіону.

Можна з упевненістю стверджувати, що більшість цих факторів не втратили свого значення і є актуальними й понині, їх впровадження значною мірою сприяло б відродженню зерновиробництва на півдні України.

Література:

1. Клочан В.В. Етапи розвитку зерновиробництва на півдні України // Вісник аграрної науки Причорномор'я: Зб. наук. пр. – Миколаїв: Миколаївська державна аграрна академія. – 2000. – №2. – С.75-81.
2. Саблук П.Т., Ситник В.П., Шпичак О.М. Ціноутворення в умовах формування ринкових відносин в АПК. – К., 1997. – 500 с.
3. Трейш М. Сельское хозяйство и продовольствие в экономике развитых стран: Введение в теорию, практику и политику. – С.В.: 1995. – 448 с.

УДК: 338.53: 338.24.021.8: 338.432

ЦІНОВА ПОЛІТИКА В РЕФОРМОВАНОМУ АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Л.О.БОЙКО,

Л.Д.ЗАВІДНА – кандидати с.-г.наук, доценти,

Херсонський ДАУ

З переходом до ринкових відносин необхідно вміло орієнтуватись на ринку сільськогосподарської продукції, ефективно управляти та розпоряджатися виробничими, кадровими та фінансовими ресурсами підприємства, кваліфіковано оцінити та вміти запобігти можливим негативним чинникам навколишнього середовища. Саме розуміння ринкового середовища, правильно спланована маркетингова стратегія, ефективно вико-

ристання всього ресурсного та технологічного потенціалу підприємства можуть принести господарству очікувані прибутки.

Важливе місце у здійсненні активної аграрної реформи належить формуванню сприятливої цінової політики. Передбачені Законом України "Про ціни і ціноутворення" вимоги щодо об'єктивних співвідношень у цінах на промислову і сільськогосподарську продукцію для забезпечення еквівалентності обміну не виконуються. За останні 9 років через диспаритет цін сільське господарство недоотримало виручки від реалізації продукції на суму близько 100 млрд. гривень.

Ситуація, що склалася, вимагає нагальної потреби у формуванні сприятливої цінової політики в аграрному секторі економіки, яка б ґрунтувалася на вільному ціноутворенні в поєднанні з державним регулюванням та посиленням антимонопольного контролю за цінами на споживані ним матеріально-технічні ресурси і послуги. Не можна даліше миритися з тим, що сільське господарство уже тривалий час практично виконує функцію держави по соціальному захисту всього населення країни.

Роль держави у формуванні сприятливої цінової політики в аграрному секторі має бути зосереджена, насамперед на:

- здійсненні заходів щодо підвищення платоспроможного попиту населення та усуненні цінового диспаритету;
- регулюванні цін на ринках основних видів сільськогосподарської продукції та продовольства на основі товарних інтервенцій, застосуванні заставних операцій за декларованими державою цінами та інших важелів впливу на ринкову кон'юнктуру;
- створенні державних та регіональних продовольчих і насінневих фондів, які служили б гарантією продовольчої безпеки країни та часткового пом'якшення цінових коливань;
- посиленні вимог до якості вітчизняної продукції та гармонізації державних стандартів з європейськими та міжнародними стандартами;
- підтримці сільськогосподарських товаровиробників за рахунок державного та місцевих бюджетів у рамках державних та регіональних цільових програм розвитку з конкурсним відбором їх виконавців;
- створенні суб'єктам інтегрованих агропромислових формувань рівновигідних умов господарювання та справедливому розподілі доходів від реалізації кінцевого продукту;
- забезпеченні протекціонізму для конкурентоздатної вітчизняної продукції.

Для того, щоб цінові відносини на ринках сільськогосподарської продукції та продовольства не викликали істотної деформації ринкової ситуації, платоспроможного попиту населення та купівельної спроможності товаровиробників, держава повинна взяти на себе також обов'язки здійснення моніторингу витрат і цін на агропромислову продукцію.

В Україні з 2000-го року відповідно до Указу Президента України "Про невідкладні заходи щодо стимулювання виробництва та розвитку ринку зерна", постанови Кабінету Міністрів України з цього питання впро-

ваджуються заставні ціни та заставні закупки зерна у сільськогосподарських товаровиробників. Це один з державних важелів формування сприятливого економічного середовища на зерновому ринку.

Заставні операції покликані виконувати дві функції: перша – здійснювати своєрідне кредитування господарств для поповнення сезонної нестачі обігових коштів; друга – страхувати товаровиробників від необхідності продажу зерна за критично низькими цінами в умовах несприятливої кон'юнктури. Уряд приймає на себе фінансове забезпечення певного обсягу заставних операцій, для чого передбачаються, бюджетні кошти.

Але на даному етапі необхідно видозмінити підходи та форми державної підтримки, поступово трансформувати їх від товаровиробника до споживача, підвищуючи купівельну спроможність населення.

Враховуючи обмежені суми коштів у державному бюджеті, основними напрямками забезпечення державної підтримки необхідно вважати:

- застосування мінімальних цін на окремі види сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів в квотованих обсягах, що забезпечують критичну межу продовольчої безпеки держави. Першочергово на даному етапі необхідно зберегти мінімально необхідні для харчування населення обсяги виробництва та реалізації молока та м'яса. При цьому особливу увагу надати підтримці на конкурсній основі життєздатних великих спеціалізованих господарств та комплексів, комбікормових підприємств, а також особистих підсобних господарств населення, що виробляють товарну продукцію;

- запровадження індикативних цін на окремі види сільськогосподарської техніки, електроенергію, мінеральні добрива, пально-мастильні матеріали з урахуванням цінових співвідношень світового ринку між цінами на сільськогосподарську продукцію і матеріально-технічні ресурси, що споживаються в агропромисловому виробництві;

- підтримку оптимального рівня ринкових цін шляхом здійснення фінансових і товарних інтервенцій, заставних операцій;

- фінансування Державного страхового насінневого фонду для надання допомоги сільськогосподарським виробникам в сортопоновленні та сортозаміні;

- недопущення адміністративного обмеження рівня цін на сільськогосподарську продукцію.

Нову цінову політику України, як держави, започаткував прийнятий у грудні 1990 року Закон “Про ціни і ціноутворення”. У 1992 році прийнято Закон “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”, в 1997 р.

- “Про місцеве самоврядування в Україні. Закони у сфері ціноутворення встановлюють основні правила формування цін у країні, методи їхнього регулювання, порядок контролю за цінами та відповідальність за його порушення, права та обов'язки окремих органів виконавчої влади у сфері ціноутворення. Для практичного використання

зазначених законів вони доповнюються й конкретизуються спеціальними рішеннями парламенту, указами Президента чи постановами уряду. До таких актів, зокрема, належать постанови Кабінету міністрів України “Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)” (1996р.), “Положення про державне регулювання цін (тарифів) на продукцію виробничо-технічного призначення, товари народного споживання, роботи та послуги монопольних утворень” (1995р.), “Про удосконалення порядку формування цін” (1998р.) та ін.

У процесі становлення ринкової економіки закони постійно зазнають суттєвих змін. Вчені економісти – аграрники (Шпичак О.М., Каблук П.Т., Ситник В.П., та ін.) вбачають, що принцип комплексного підходу до формування цінових пропорцій в АПК нерозривно пов’язаний з необхідністю розробки єдиної методологічної бази, концепції ціни, що відбиває об’єктивні економічні процеси і обмежують роль суб’єктивних факторів у ціноутворенні. Комплексний підхід за їх теорією передбачає запровадження механізму формування системи цін, до якої належить: відпускні та договірні ціни на засоби виробництва; закупівельні та договірні ціни на сільськогосподарську продукцію; оптові та договірні ціни на продукцію переробної промисловості; роздрібні ціни на продовольство, яке реалізується населенню каналами збуту.

Література:

1. Реформування та розвиток підприємств агропромислового виробництва (посібник у питаннях і відповідях) / За ред. П. Т. Саблука. – К.: ІАЕ, 1999. – С. 309 – 330.
2. Бугулов В.М. Ціноутворення в умовах ринку: Навч. Посібник. – К.: МАУП, 1996. – С. 17-23.
3. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 122 с.

УДК: 331.215:338.43

ПРО СТАН ОПЛАТИ ПРАЦІ В ОСНОВНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

Г.С.КВАСНІКОВА – к.е.н., доцент, Херсонський ДАУ

У процесі виробничої діяльності людина керується певними мотивами, основними з яких є забезпечення життя через створення матеріальних благ. Одним із складових добробуту людини є заробітна плата, яку отримують відповідно до праці, її якості і результатів, тобто ефективність праці визначається її оплатою. Виникає необхідність простежити зміни в оплаті праці зайнятих у суспільному виробництві, які відбуваються у сучасний момент, порівняти рівні оплати праці в основних галузях економі-